

ארבע
לשונות
של

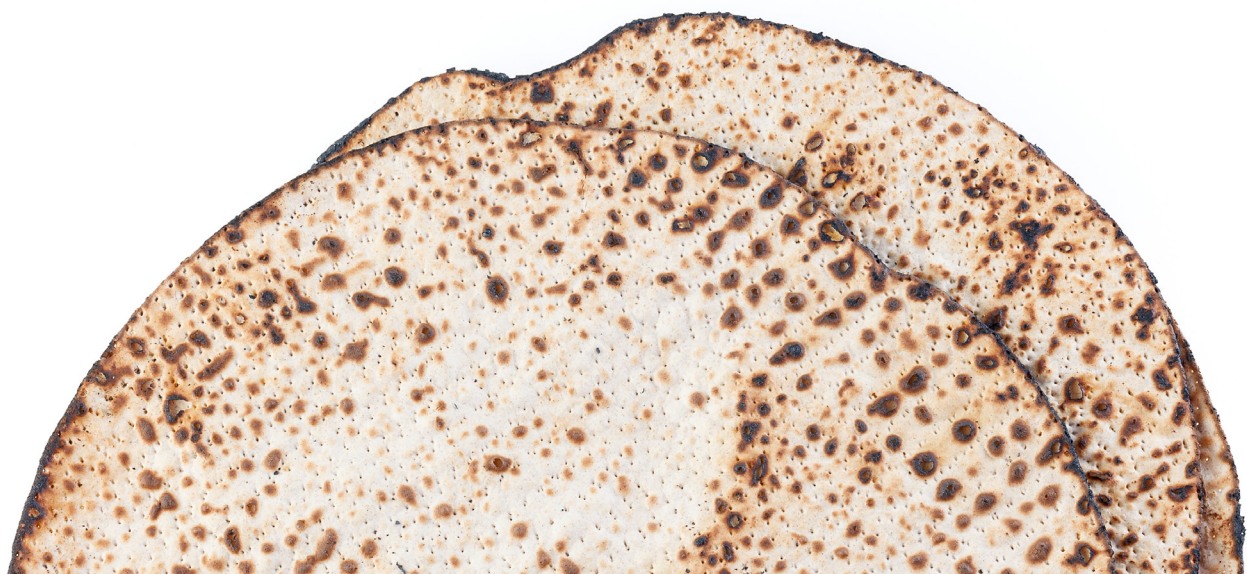
גאולה

והוצאתי
והצלתי
וגאלתי
ולקחתי

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

718.521.5231 USA | ישראל 073.295.1245

החפץ לקבל את העלון השבועי בדוא"ל,

ישלח בקשה לכתובת:

bilvavi231@gmail.com

לקבלת העלון השבועי דרך הפקס

יש לשלוח בקשה למספר: 03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות הגדולות
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים
ניתן לתרום באופן הבא:

מרכז הצדקה

ישראל: טל: 1-800-28-28-28

USA: טל: +972-2-5025580

צריך לפרט

קזן 4387 - בלבבי משכן אבנה

לפרטים נוספים ולהרשמה והקדשות

bilvavi231@gmail.com

© כל הזכויות שמורות

לשמיעת שיעורי הרב שליט"א

ב'קול הלשון' במספר ישיר:

ישראל 073.295.1245

USA 718.521.5231

ליצירת קשר בכל ענייני הספרים:

מערכת 'בלבבי משכן אבנה'

טלפון: 052.763.8588

פקס: 03-5480529

ת.ד. 34192 ירושלים 9134100

bilvavi231@gmail.com

תוכן

והוצאתי ד'

והעלתי ו'

וגאלתי ח'

ולקחתי י'

והוצאתי

ח', שמעלה כל ז' הלשונות לעילא, לפה, ששם נמצא הלשון בתוך פיו, ודו"ק]. ובביאור מהו "והוצאתי" מצינו כמה ביאורים.

א. כתב הרבינו בחיי על אתר וז"ל, שיהיו נפטרים מן השעבוד, והם עומדים ברשותם וכו', וכן מצינו שעמדו כן ששה חודשים, וכמ"ש חז"ל (ר"ה, יא, ע"ב) בר"ה בטלה העבודה מאבותינו במצרים, עכ"ל. ועיין ספורנו על אתר, שזהו מיום התחלת המכות שפסק השעבוד. ומעין כך מבואר באור החיים על אתר. ועיין העמק דבר על אתר, שקאי ממכת ערוב. ועיין כלי יקר שקאי "על העינוי". והיינו שלא פסק השעבוד לגמרי, אלא פסק חלק "העינוי" שבשעבוד. וכן הוא בעוד מפרשים, עיין מלבי"ם על אתר. וכן בגר"א באדרת אליהו על אתר. ובספר אפריון על אתר. ובתורה תמימה על אתר (אות ה). ובמאירי (פסחים, צט, ע"ב). ופתח עינים (פסחים, קט, ע"ב). וכן מבואר במהר"ל (גבורות השם, פרק ל. ועיי"ש בפרק מ"ג, וכן פרק ס'). ועיין שמו"ר (ו, ר), ובמתנות כהונה שם.

ב. כתב ר' אברהם בן הרמב"ם (שם, ז, ה) וז"ל,

כתיב (שמות, ו, ו) לכן אמר לבנ"י אני ה' "והוצאתי" אתכם מתחת סבלות מצרים, "והצלתי" אתכם מעבודתם, "וגאלתי" אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים. "ולקחתי" אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וגו' ("והבאתי" אתכם אל הארץ וגו'). ואמרו (ירושלמי, פסחים, פ"י, ה"א. ב"ר, וישב, פ"ח, ה) שאלו ד' לשונות של גאולה, והוצאתי - והצלתי - וגאלתי - ולקחתי. י"א אף "והבאתי". עיין ספר המנהיג (ערב פסחים). ועיין דעת זקנים (שמות, יב, ח) שזהו לשון חמישי כנגד כוס חמישי, עיי"ש. ומקורו הובא בראב"ד בשם הירושלמי, שהוא ר' טרפון, שאמרו, ר' טרפון היה מביא חמישי, כנגד "והבאתי". ועיין אורחות חיים (ח"א, סדר ליל פסח, אות יג). ועיין חת"ס על אתר שיש ו' לשונות, והוסיף [והבאתי] ונתתי. ולהלן יבואר שיש לשון נוסף של העלאה (עיין גר"א, תיקוני זוהר, תיקון כ"ב). ובעומק יש ז' לשונות, ודו"ק. וכן מבואר בלשם (ספר הדע"ה, ח"ב, ד"ה, ענף ד', סימן ו') וז"ל, ז' לשונות של הבטחה והם, והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי, והייתי, והכאתי, ונתתי (ולא הזכיר לשון העלאה, וצ"ב), כי הם נגד הז' (תחתונות) שמשם סוד השבועה, עיי"ש. ובעומק העלאה הוא לשון

הוצאתם מן המכות העתידות לחול על מצרים
אע"פ שהם (ישראל) בתוכם, עכ"ל.

ג. במנחת שי (ישעיה, מד, יד) כתב וז"ל, אל תקרי
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם אֶלָּא וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם, כי יש
אם למקרא ולמסורת, ג"כ כביכול היה עמהם
בצרה, עכ"ל. וכביכול הקב"ה יצא עמהם, עיין
שבועות (לה, ע"ב) שאמרו, שלא נקרא צבאות,
אלא ע"ש ישראל, שנאמר והוצאתי את צבאותי
את עמי בני מארץ מצרים. ועיין ראש דוד על
אתר. ואמרי יוסף (וארא).

ד. כתב במגלה עמוקות (בא) וז"ל, והוצאתי את
צבאותי, ולעילא (מלאכים), את עמי בני, כי כל
אחד מישראל היה לבוש אל מלאך אחר מן
ס' רבוא מלאכים, וכמו שישראל למטה היו
בגלות מצרים, כך בכל אחד ואחד מישראל
היה מלאך אחד מן ס' רבוא בגלות, עיי"ש.
ומקורו בב"ר על אתר. ועיין העמק דבר (שם, ז,
ד). וכן מבואר בשפתי כהן (במדבר, א, ד). אולם
יעויין אור החיים (שם, ז, ד). ועיין מלבי"ם (שם,
ז, ד), ואלשיך (שם, יג, יז).

ה. כתב בנחלת יעקב (בראשית, כח, כא) וז"ל,
שהצלה הוא מעבדות לחירות, והיציאה
הוא היציאה ממצרים אל הארץ הקדושה,
עכ"ל. ולפ"ז הסדר אינו מובן כי תחלה היה

הצלה משעבוד ואח"כ יציאה לא"י, ומדוע
סדר הפסוק שונה. כן הקשו בזה"ק (ח"ב, כד,
ע"ב), שאמרו, ר' יהודה אמר, האי קרא אפכא
הוא, דכתיב והוצאתי אתכם מסבלות מצרים
בקדמיתא, ולבתר והצלתי אתכם מעבודתם,
ולבתר וגאלתי אתכם, הוי ליה למימר מעיקרא
וגאלתי אתכם, ולבתר והוצאתי אתכם, אלא
עקרא דכלא בקדמיתא, דבעא קב"ה לבשרא
לון בשבחא דכלא בקדמיתא, ע"כ.

ו. איתא במשך חכמה על אתר וז"ל, והוצאתי
- כמ"ש חז"ל (ילקוט, תתכח) על להוציא גוי
מקרב גוי, כעוברה מתוך אשה, וזה הוצאה
כמו להוציא מבטן, והוא על שהיו משוקעים
בע"ז ובדיעות מושחתות, עכ"ל. ולהלן (שם, ז,
ג) הרחיב וז"ל, ויבואו להשגת היחוד האמתי
וידיעת השם המחויב "המציאות", עכ"ל. ועיין
קרן אורה (מו"ק, כא, ע"ב).

ז. איתא בכתב סופר על אתר וז"ל, והוצאתי
אתכם מתחת סבלות מצרים - הוא צער שבלב,
על שבמצרים היה ראוי שיכירו טובתם, (ובמקום
כך) נשתעבדו בהם, עכ"ל.

ח. כתב באברבנאל על אתר וז"ל, והוצאתי
אתכם מתחת סבלות מצרים - שהם המיסים,
עכ"ל.

אוהב חסד (וארא), ופרי צדק (פנחס, אות ט).

ויצאו מטומאת מצרים ותאותם, כמ"ש בשפת אמת (וארא, תרל"א) וז"ל, שלא יוכלו לסבול עכ"פ טומאת מצרים, עכ"ל. ועיין שם משמואל (צו, תרע"ד. ושלח, תרע"ח), ושפתי צדיק (וארא, ושה"ש).

ובדקדוק, נשתעבדו במ"ט שערי טומאה, וכמעט נכנסו לשער הנ', וזהו והוצאתי, מטומאה זו. ולכך כתוב בתורה נ' פעמים לשון והוצאתי, לשון הוצאה, כמ"ש בזוה"ק (תיקונים, תיקון כ"ב), ועוד מקומות, ועיין גר"א שם.

וכגאולה ראשונה, כן גאולה אחרונה. וזהו שכתוב (יחזקאל, יא, א) והוצאתי אתכם מן העמים, וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצתם שם בהם וגו'.

ט. כתב בשל"ה (מסכת פסחים, מצה שמורה) וז"ל, שדוד המערכה, זהו והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, וסבלות מצרים הוא חוזק המערכה שלהם, עכ"ל.

י. כתב הרמח"ל על אתר וז"ל, יש ב' בחינות של עבודה. א. הם הסובלים הנושאים משא על ראשיהם. ב. הם העבדים הפשוטים המשרתים את אדוניהם וכו'. וכנגד זה אמר, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים - מתחת סבלות המשא שיש להם על ראשם, עכ"ל. וכן הוא בבינה לעתים (ח"א, דרוש ליום ראשון של פסח).

יא. כתב בבגדי שרד (הגש"פ) וז"ל, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים - היא עבודת אלהיהם שהם סובלים עולם עליהם לקרותו אלהות, ולזה קרי סבלת, עכ"ל. ובהרחבה זהו סבל "הנפש" של השעבוד בכל חלקיו. עיין

והצלתי

א. כתב הרמב"ן על אתר וז"ל, שלא ימשלו בהם כלל להיות להם במקומם למס עובד, עכ"ל. והוסיף הרבינו בחיי על אתר וכתב וז"ל, אך יהיו בני חורין גמורים, עכ"ל. וכן הוא בטור הארוך על אתר. וכן מבואר בזוה"ק (ח"ב, כה, ע"א). אולם שייך שיהיו בני חורין

כתיב (שמות, ו, ו) והצלתי אתכם מעבדתם [ועיין רשב"ם (ב"ב, נח, ע"ב, ופסחים, צט, ע"ב, ד"ה לא) שלשיטתו הלשונות הם והוצאתי וגאלתי ולקחתי והבאתי. ועיין מגלה עמוקות (וארא)]. ומצינו כמה ביאורים מהו ההצלה.

מעבודתם, היינו מה שהיו שקועים בעבודתם "בטומאת" מצרים, עכ"ל. ושורש טומאתם, הוא האלהות שלהם.

ד. כתב במשך חכמה על אתר וז"ל, והצלתי - יתכן להציל כשנכרי רודף אותן ומציל אותו מן הגייס, אבל לא כשהן רודפין זה את זה, וזה 'שלא גלו מסתורין שבהן' (במד"ר, כ-כא), עכ"ל. וזהו ההצלה שלא יהיו מלשינות, עיי"ש.

ה. כתב הכתב סופר על אתר וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם - היא העבודה שעבדו בפרך, עכ"ל. אולם לחלק נכבד מרבתינו זה כבר כלול בוהוצאתי כמ"ש לעיל. ועיין אברבנאל על אתר שכתב כדברי הכתב סופר. ועיין רמח"ל על אתר.

ו. כתב ברד"ק (הושע, ד, יא) וז"ל, וענין הצלתי (גבי האדהושע), כענין אשר הציל אלהים מאבינו, ענין ההסרה והשלילה, עכ"ל. ולפ"ז בענין דידן לשון והצלתי הוא בחינת מש"כ וינצלו את מצרים, והיינו רכוש גדול שהצילו ממצרים. ועיין מצודות ציון (שם) וז"ל, והצלתי - ענין הפרשה, כמו הלא אצלתי לי ברכה (בראשית, כז), עכ"ל. וכתב בפרי צדיק (פסח, אות ה) וז"ל, והצלתי, ע"ש וינצלו את מצרים, שעשאוה כמצולה שאין בה דגים וכמצודה שאין בה דגן (ברכות, ט, ע"ב), עכ"ל.

גמורים בתוך מצרים עצמה. ועיין אור החיים על אתר, וכלי יקר, ואדרת אליהו, ותורה תמימה. ובדקות יותר, כתב החת"ס (שמות, ז, י) וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם שלא יקראו לכם עבדים, אפילו שלא תהיו תחת סבלותם, כי יאמרו עבדים אלו התפרצו מעל אדוניהם, ע"כ אעשה להציל אתכם מזה, עכ"ל. ועיין תורת משה לחת"ס (דברים, יא, כה).

ב. כתב בספורנו על אתר, וז"ל, והצלתי - ביום צאתכם שתצאו מגבולם, עכ"ל.

ג. כתב בשפתי כהן על אתר וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם - מהו העבדות, שהיו עובדים עבודה זרה, וכן הוא אומר (יחזקאל, כ, ז) ובגלולי מצרים אל תטמאו. עבודתם, עבד-דתם, שהיו מאמינים בדתם, עכ"ל. ומעין כך כתב בשיח יצחק (ח"ב, דרוש לבשלח י). וקרוב לכך כתב בכלי יקר על אתר, וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם, היינו מן מזל טלה, אשר אליו עבדו המצרים, ור"ל מן האלהות שלהם, דהיינו עבודתם, עכ"ל. וכן מבואר ברמ"ז (ויקרא). וכתב בשל"ה (מסכת פסחים, ביאור הגדה, יג) וז"ל, שפטים באלהיהם, שהוא השר האדיר? למעלה ממערכת כונס השמים, וזהו והצלתי מעבודתם, ממי שהם עובדים, עכ"ל. וכן מבואר באלשיך על אתר. וקרוב לכך כתב בפנים יפות על אתר וז"ל, והצלתי אתכם

ז. כתב בכתב סופר (שמות, יא, ז) וז"ל, שלא רק לעת עתה בלבד אני מפליא בין ישראל למצרים לבקש הנרדף, אלא גם לעתיד יפליא ה' בין ישראל למצרים והצלתי אתכם מכל נזק לאהבתי אתכם, עכ"ל. ולפ"ז והצלתי, היינו שלא ינזקו מן המכות שהקב"ה הכה את מצרים, וכן במכת בכורות מן המשחית. וכתב במגלה עמוקות (תזריע) וז"ל, והצלתי - על גאולת ישראל שייך הצלה, שאילולי גאלם היו אבודין שם ח"ו, עכ"ל. והיינו או בדרך טבע, או מפני המכות, או מפני נ' שערי טומאה.

י. כתב בבית אהרן (וארא) וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם - היינו מעבודות היצה"ר, שלא תעשו העבודות שלו, עכ"ל. ובשפת אמת (ויקרא - פסח, תרס"ב) כתב, שבפרטות זהו הצלה מכח הרע של שפיכות דמים, עיי"ש.

יא. כתב בשם משמואל (וארא, תרע"ו) וז"ל, שהיתה הכוונה לכלות ח"ו את ישראל שלא יזכר שם ישראל עוד, ובענין זה שייך לשון הצלה, כענין שכתוב (משלי, כד) הצל לקוחים למות, עכ"ל.

ח. כתב בתורת מנחה (דרשה כא) וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם, זו גזרת ים סוף, עכ"ל, עיי"ש בהרחבה דבמצרים היו משעובדים לפרעה, ובקרי"ס אלמלי ניצולו היו משועבדים לכל מצרים, עיי"ש.

יב. זהו מלשון "לחסות בצל", והיינו שע"י שיכניסם הקב"ה בצלו עי"ז ינצלו מן המצרים.

ט. כתב המהר"ל (גבורות ה, פרק ס) וז"ל, וכנגד שעבוד הגוף יאמר והוצאתי אתכם מתחת

וגאלתי

ואמרו (שוחר טוב, כט, ב) קול ה' בכח, שנאמר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה. ולעתיד צועה ברוב כחו (ישעיה, סג, א), כנגד גואל ישראל. ואמרו (לקח טוב, וארא, ו, ו) וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, זו החרב. ובשפטים גדולים, זו השפלת

כתיב (שמות, ו, ו) וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים. ופירש בשפת אמת (וארא, ליקוטים) וז"ל, הוא הגבורה, וגם בינה, והיינו שפטים גדולים, הגדולה תוך המשפט, עכ"ל. ועיין היכל ברכה (וארא, ד"ה והצלתי).

שאחריה כלים ב"מ, עיי"ש.

ב. כתב בפני דוד (וארא, אות ג) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, רמז למכת הכנים, שניכר בה שהיא אצבע אלקים. ובשפטים גדולים, תרתי משמע, רמז לשחין וחשך, שהיו משמשין בכל חלקי המכות, להורות שעינום שני עינוים ושעבדום בלילות. ועיין בני יששכר (ניסן, מאמר ד).

ג. כתב בנחלת יעקב (ויצא, כח, כא) וז"ל, וגאולה - הוא לשון קנין, כמ"ש על הגאולה ועל התמורה (רות, ד, ז), והוא מה שנקנינו לעבדים לו יתברך, עכ"ל. ועיין רמב"ן (וארא, ו, ו). ושו"ת חת"ס (ח"ז, סימן לה). ועיין בני יששכר (ניסן, מאמר ד', על דרך הרמז).

ד. כתב בתפארת ישראל (פסחים, פ"י, מ"א, אות ז, יכין) וז"ל, כנגד ד' לשונות שנזכרו בגאולת מצרים וכו', ונ"ל שמרמזים לד' חסדים שנעשו להם בגאולת מצרים וכו' (ובהרחבה ד' לשונות כנגד ד' אותיות הוי"ה, וכנגד כל ההקבלות, אבות ודוד, ד' גלויות, נרנ"ה, ועוד נתבאר הקבלות רבות בדברי רבותינו), וגאלתי - תחת כבודם, שנתגדל כשנענשו מצרים על ידן, ויצאו הם ביד רמה, עכ"ל. וקרוב לכך כתב המאירי (פסחים, צט, ע"ב, ד"ה וארבע כוסות) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע

אלילי מצרים, שנאמר (במדבר, לג, ד) ובאלהיהם עשה ה' שפטים. ועיין של"ה (ביאור ההגדה, אות ג). ועיין עקדת יצחק על אתר (ד"ה כבר התפרסם). ועיין אורחות חיים (ח"א, ליל סדר פסח, יג). ומטה משה (עמוד העבודה, ליל הסדר, סימן תרז).

ומצינו בלשון רבותינו כמה ביאורים מהו מהות "וגאלתי".

א. כתב רבינו בחיי (וארא, ו, ו) וז"ל, ענין קריעת ים סוף, זהו שנאמר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, וזהו רמז לקריעת ים סוף, שאז נחשבו גאולים (ועיין מהר"ל, גבורת ה', פרק ל'). כי העבד היוצא מתחת יד האדון הקשה אשר מרר את חייו בכמה מיני שעבודין והוצרך לשלחו מאתו ולעשותו בן חורין על כרחו, עוד העבד ירא ומתפחד פן ירדוף אדוניו אחריו, ואין הגאולה שלמה אצל העבד עד שיתברר במיתת האדון, עיי"ש. ובאברבנאל על אתר כתב וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, רמז למכת בכורות (וכתב בהעמק דבר על אתר וז"ל, ובמכת בכורות הגיעו למעלת בני חורין, ע"ז כתיב וגאלתי, עכ"ל) ולקריעת ים סוף, עכ"ל. ומעין כך כתב בספורנו על אתר. וז"ל האור החיים על אתר, וגאלתי אתכם, היא יציאתם ממצרים, ובכלל זה היא קריעת ים סוף, שאם לא כן, זו גאולה

ו. כתב המהר"ל (גבורות ה', פרק ס') וז"ל, ואחר שהציל אותם מן העבודה, אמר וגאלתי אתכם. וזהו נגד "הגירות", שהיו תחת ידי אחר בארץ אחרת, ואין זו עבודה ושעבוד, רק שהם תחת ידי אחר, עכ"ל. ועיי"ש שזו גאולת "הצורה", וז"ל, שם, וגאלתי אתכם, הוא לצורה העצמית וכו', שאין ראוי שתהיה הצורה ברשות אחר, אבל ראוי שתהיה עומדת ברשות עצמה, כי אין עצם נסמך לאחר רק עומד בעצמו, והצורה היא עצם, וכנגד זה אמר וגאלתי אתכם, שתהיו עומדים ברשות עצמכם, עכ"ל.

ז. כתב במגלה עמוקות (תזריע) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה - הוא לימות משיח, שיגלה הוא ית' כוחו הגדול השולט על כל דרכי הטבע, עכ"ל. ועיין היכל ברכה (ואתחנן, ד"ה ובזרוע).

נטויה, כלומר, שאף בשאר הגלויות אפשר להיותם עומדים ביניהם בשפלות ובכזוי, אלא שהכה בשונאיהם ועשאו אדונים, וזהו זרוע נטויה, עכ"ל.

ה. כתב בתורת המנחה (וארא, דרשה כא) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה - זו גזרת רפידים, על ריב בנ"י ועל נסותם את ה' לאמור היש ה' בקרבנו אם אין (שמות, יז, יז), ונגזר עליהם לתתם ביד אויב, וכתוב (שם, שם, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, לולי שחשף ה' זרוע קודשו וריחמם וגאלם מידו, וזהו כשנתייצב משה על ראש הגבעה ומטה האלקים בידו, הרים ידו לרמוז על הזרוע הנטויה, עיי"ש. והוא עליה למדרגת רובו טוב ומיעוטו רע. עיין שפת אמת (וארא, תרמ"ז). ובפרטות זהו גאולה מכח רע של גילוי עריות, עיי"ש (פסת, תרס"ב). ועיין שפתי צדיק (וארא).

ולקחתי

ביאתן לארץ שנים משישים רבוא, אף יציאתן ממצרים שנים משישים ריבוא. ובזכות שאמר אברהם (בראשית, יח, ד) יקח נא מעט מים, הקב"ה פרע לבניו, ולקחתי אתכם לי, כנגד יקח נא, כמ"ש במדב"ר (נשא, יד, ב).

כתיב (שמות, ו, ז) ולקחתי אתכם לי לעם. ושלמות ולקחתי הוא והבאתי אתכם, כמ"ש (סנהדרין, קיא, ע"א) תניא, רב סימאי אומר, נאמר ולקחתי אתכם לי לעם ונאמר והבאתי אתכם, מקיש יציאתם ממצרים לביאתן לארץ, מה

ובביאור "ולקחתי" מצינו כמה ביאורים.

א. כתב האבן עזרא (על אתר) וז"ל, ולקחתי - כאשר תקבלו את התורה על הר סיני, עכ"ל. ומקורו בזוה"ק. וכתב הרמב"ן (שם) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם - בבואכם אל הר סיני ותקבלו התורה, כי שם נאמר (שמות, יט, ה) והייתם לי סגולה, עכ"ל. וכן הוא ברבינו בחיי (שם), ובאברבנאל (שם), ובספורנו (שם), ובאור החיים (שם). אולם יעוין ברש"ר הירש על אתר וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם - ע"י יציאת מצרים. והייתי לכם לאלקים - ע"י מתן תורה, עכ"ל. ובדקות, ישנה הבחנה מדין חיבור קב"ה וישראל במתן תורה, וישנה הבחנה מדין חיבור התורה וישראל. ועיין מאירי (פסחים, צט, ע"ב) שהתורה נקראת "לקח" טוב. ועיין מגלה עמוקות (וארא).

ב. כתב הבעה"ט על אתר וז"ל, ולקחתי - כאדם הלוקח בחזקה, שהוא קשה מכולם (ויק"ר, יג, ה), עכ"ל. ואולי כוונתו על כפה עליהם הגר כגיגית במתן תורה.

ג. כתב בצרור המור (וארא, ד"ה וידבר אלקים) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים - משגיח אליכם, עכ"ל. והיינו שלישאל ישנה השגחה פרטית, כנודע.

ד. כתב בכלי יקר על אתר וז"ל, שבביטול הגרות, יזכו לדיבוק השכינה, וע"ז אמר, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים, ליקוחין ממש כדרך גבר בעלמה, עכ"ל. ומעין כך מבואר בנחלת יעקב (ויצא, כח, כא) וז"ל, ולקחתי - הוא מלשון קידושין, כענין שאמרו בריש קידושין (ב, ע"א) דיליף קיחה קיחה, עכ"ל. וכתב במגן אברהם (טריסק) וז"ל, ולקחתי - איתא בספרים, ולקח-תי, (תי) בגימט' "קדוש", עיי"ש. וכתב בשפת אמת (ויקרא - פסח, תרס"ב) וז"ל, ולקחתי - להיות אגודה אחת, כדילפינן לקיחה לקיחה שהוא באגודה, לבטל שנאת חנם, עכ"ל. והשורש, הוא אחדות גמורה עם הקב"ה, ודו"ק. וכתב ברש"ר הירש (משפטים, כב, כד) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם, זה לשון ייעודו הראשוני של עם ישראל, עליהם להיות חברת בני עם ה', עם משורש "עמם", שממנו עם, עכ"ל. וכתב בפני יהושע (ר"ה, ג, ע"א) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם, זה לא נתקיים עד ר"ח סיון, שאמר להם הקב"ה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שהן לשון קידושין. ולשון לקיחה, הוא כניסה לחופה וכו', ובששה לסיון נכנסו לחופה, עכ"ל. ועיין בהרחבה במהר"ל (גבורות ה', פרק ס'). ועיין שם משמואל (וארא, תרע"א, ותרע"ג), ועוד. ועיין פרי צדיק (פרה, אות ה').

ה. כתב במשך חכמה (על אתר) וז"ל, לקחתי אתכם לי לעם - הוא לעם נימוסי ולאומי במשטר וסדר, וה' עליהם למלך, עכ"ל. ואינו כפשוטו מדין עם של האלקים, אלא יחס של עם ומלך, ודו"ק.

ו. כתב בחיי נפש וז"ל, הוצאה - והצלה - וגאולה - ולקיחה, והלקיחה גדולה מכולם. ואמר (תהלים, עג, כד) כבוד יקחנו. (שם, מט, טז) יקחני סלה. (בראשית, ה, כד) כי לקח אותו אלקים. (מלכים, ב, ב, י) אם תראה אותי לוקח מאתך. ועל כן בלקיחה, ולקחתי את לי לעם וגו', וזה סוד המעלה האלהית אשר באדם, ויקח ה' אלקים את האדם (בראשית, ב, טו), ופירשו הרב ז"ל (מורה נבוכים) עילה אותו, כלומר העלה מדרגת מציאותם, עיי"ש בהרחבה. ועיין תקנת השבין (אות ב).

ז. כתב בשל"ה (בשלח) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם - אשר הכונה בו, שיציל אותנו מהשר הגדול שהוא עבודתם של מצרים, כלומר שהם עובדים לו, והוא ית' יקחנו לו לעם וירוממנו

ממנו על כל השרים, ונהיה דבקים בו בלי אמצעי רק בהתרוממות על הכל, הוא לנו לאלהים ואנחנו עמו, עכ"ל. אולם כאשר חטאו בעגל, העמידו אמצעי בינם לבין הקב"ה. ועיין תורת המנחה (דרשה כא). ושם אין ממוצע, ואין סט"א. עיין שפת אמת (וארא, תרמ"ז).

ח. כתב במהר"ל (נתיבות עולם, נתיב העבודה, פ"ז) וז"ל, הש"י אחר שגאלם ממצרים, היה פורס ענני כבוד עליהם ושמרם וכו'. ולפי דעתי כי זה נגד מש"כ אצל הגאולה, ולקחתי אתכם לי לעם, שזהו הגאולה עצמה. ואמר והייתי לכם לאלהים, כי מה שהשי"ת פורס סוכת שלומו עליהם, בזה הוא ית' לאלהים, עיי"ש.

ט. כתב בשכל טוב (ח"א) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם וגו', שגם "לי" לעצמי כביכול לקחתי, עכ"ל. ותכלית ולקחתי, וידעתם כי אני ה'. ועיין זוה"ק (ח"ב, כה, ע"א). וראשית חכמה (שער היראה, פ"א). ועיין ליקוטי תורה, חב"ד (כי תבא, נג, ע"ג).

